

BÝT ZASE DÍTĚTEM?

Kázání ze soboty 13.02.2021 – br. Martin Pavlík

Mt 18, 1–5

Milé sestry a bratři v Kristu,

dnešní bohoslužbu s námi prožívají i lidé, díky kterým náš kostel pravidelně ožívá hudbou, byl barevnější, většinou při tom praskal ve švech a také díky kterým o nás pokaždé věděli i všichni sousedé v okolí. Mám na mysli gospelové zpěváky a zpěvačky, kteří jsou součástí našeho vinohradského kostela už několik let. Za poslední rok jsem tuto pestrou skupinu lidí poznal blíže a získal jsem díky ní mnoho nových přátel. Každou středu večer se zde v kostele gospeláci potkávali ke zkouškám zpěvu, což teď zrovna není možné. Jsem ale rád za to, že se už od léta vidáme v tom samém čase alespoň online. Kromě nácviku písní s Kačkou otevíráme i různá témata, o kterých pak diskutujeme, a dnes bych se k jedné z těchto debat chtěl vrátit. Otevřeli jsme tehdy otázku, zda bychom někdy na okamžik chtěli být zase dětmi. Inspirovala nás k tomu píseň afroamerického zpěváka PJ Mortona, a také píseň Radima Genčeva s názvem Maraton. Její text obsahuje i tato slova:

Kéž bys moh zas dítětem být

Jímž býval jsi dřív

Jít zpět o pár let

Kdy tvůj život se jasnější zdál

Kdy víru jsi měl...

Kéž bys moh zas dítětem být

Co ze všeho se líp zvládá radovat

Co smí to všechno černobílé, co je kolem nás

V barvách malovat...

Právě k této myšlence – být zase dítětem – bych se chtěl nyní vrátit, a to proto, že má z mého pohledu význam i z hlediska víry. V Novém zákoně totiž podobná myšlenka zaznívá také z Ježíšových úst, a tuto situaci připomínají tři evangelisté. O jakou situaci šlo, a co tím měl Ježíš na mysli?

Patrně nejnámější zmínku o Ježíši a o dětech nacházíme v Matoušově evangeliu v 19. kapitole, ale také v kapitole předchozí, jak znělo v dnešním druhém čtení. Stojí tam: „Ježíš zavolal dítě, postavil ho doprostřed a řekl: Amen, pravím vám, jestliže se neobráíte a nebudete jako děti, nevezdete do království nebeského.“ Je to srozumitelné? Rozumíme tomu, co tím má Ježíš na mysli? Možná jste si už také všimli, že některá Ježíšova slova nebo podobenství se nedají moc vykládat – nejspíš z toho prostého důvodu, že to nepotřebují. Na pár řádcích předvedou nějakou situaci, jakou si umíme docela dobře představit, a pak jí většinou nasadí nečekaný závěr. Posluchač a čtenář tomu rozumí a žádný výklad nepotřebuje.

Je text, který jsme teď přečetli, jedním z těch, kterým rozumíme na první poslech? Být jako dítě, tomu možná rozumíme, ale jak to souvisí s nebeským královstvím? Taky zde čteme, že se dětmi nemáme stát, ale být. „Být jako děti“ neznamená připodobňovat se dětem všeobecně, ve všem, ale být jako oni v tom a v tom. Jak si tedy Ježíšova slova vyložit?

Ježíš zavolal a postavil mezi učedníky dítě, které tam na chvíli stojí jako 13. učedník. Postřehli jste kontext? Celý oddíl začíná otázkou učedníků, kterou pokládají Ježíšovi. Jak zněla? „Kdo je vlastně největší v království nebeském?“ Učedníci řeší, kdo je největší v nebeském království, a jejich otázka odhaluje zmatek a falešné představy v jejich myšlení o podstatě Božího království. Jako by to v nebi mělo fungovat podobně jako u pozemských království uspořádaných na hierarchických strukturách, jak to učedníci znali a viděli kolem sebe. Platí takový systém i v nebeském království? Má někdo výsadnější postavení? (Připomíná to hádku mezi učedníky, o které mluví evangelista Lukáš v souvislosti s Poslední večeří a tento text jsme dnes slyšeli při prvním čtení: „učedníci se mezi sebou hádali, kdo z nich je největší.“)

Všimněte si ale, že otázku po největším v království Božím Ježíš neodmítne, chce ji zodpovědět. Ježíš zavolá na nějaké dítě z blízkého okolí, postaví ho doprostřed skupinky zvědavých tazatelů a pronese dva výroky, z nichž první vstup do nebeského království podmiňuje („Amen, pravím vám, jestliže nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského.“), druhý účast na něm zaslubuje („Kdo bude jako toto dítě, ten je největší v království nebeském.“). Ani Ježíš, ani evangelista nám neříkají, v jakém smyslu má, případně nemá být Kristův učedník „jako dítě“. Pouze ukáže prstem na „toto dítě tady“. Tradiční výklady jmenují řadu pozitivních vlastností dětí – nevinnost, čistota, důvěra, děti všechno přijímají bez pochybností, prostota apod. Při výkladu se neodolává snadno pokušení romantizovat si „ztracené dětství. Ale protože tamto dítě neznáme ani my, a neznali ho ani učedníci, nemůžeme se prostě přiklonit k tomu, že by šlo o nějakou z těch „typicky dětských“ vlastností: že je hodné, poslušné, nevinné, bezelstné, nezkažené apod. Tato pasáž a její kontext nás nespíš navádí v první řadě k pokoře. Ježíš sám říká: „Kdo se pokoří a bude jako toto dítě, ten je největší v království nebeském.“ Pokora je opakem touhy po moci, po touze být největší. Ježíš říká: největší ať je mezi vámi jako nejmenší a vůdce jako ten, který slouží. Dítě, které stálo mezi učedníky, mohlo i svou postavou a výškou sloužit jako ilustrace toho, kdo je nejmenší. Ježíš varuje učedníky před tím, aby se jeden na druhého dívali shora. Nebe/nebeské království nekopíruje naše lidské úspěchy, zásluhy, postavení, diplomy ani tituly... Nezhledňuje společenské a anketní žebříčky, lajky, srdíčka, počty zhlédnutí. Řídí se něčím úplně jiným.

V kontextu Ježíšových slov v tom nacházíme ještě jednu věc. Dítě je naprosto závislé na svých rodičích. Dítě si nic k životu samo neobstará, nesežene, nezajistí, nezařídí, nekoupí. Všechno, co potřebuje, musí dostat, obdržet, přijmout. Dítě je prostě závislé na péči a starosti dospělých. Dospělý člověk má naopak pocit, že si stačí na všechno sám a nikoho nepotřebuje. Ale víra v Boha znamená, že z této dospělácké pýchy hodně slevíme a uznáme, že i jako dospělí stále něco přijímáme a dostáváme. Na dětech vidíme, že jsme stále dlužníci a bude tomu tak až do konce našeho života. Křesťané jsou lidé, kteří se k tomuto dluhu i v dospělosti hlásí a nestydí se za něj. Ježíš jako by říkal, že pravý křesťan je dítě – naprosto závislé na svém Otci.

Ježíšova výzva v našem dnešním textu zní „Jestliže se neobráte“ a „Kdo se pokoří“. Obrátit se a pokořit se. Oba pojmy známe z církevních dějin – obrácení, velké heslo Johna Wesleye a později metodismu, ze kterého vyšla jedna ze tří zakladatelů naší církve. A pokora, velké heslo například pro Františka z Assisi. Bratři a sestry, dnešní biblický text nás vede k uvědomění tří věcí:

1) Vede nás k otázce, jak uvažujeme o Božím království, možná o Bohu samotném. Jestli si do těchto svých úvah nepromítáme příliš vlastního, příliš lidského, podobně jako kdysi učedníci, jejichž úvahy odhalila otázka po tom, kdo má výsadnější postavení. Principy nebeského království jsou v mnohém jiné než ty pozemské. Proto je třeba se jim učit, proto právě jim Ježíš věnoval tolik svých podobenství.

2) Dnešní text nás vede k modlitbě za pokoru. Boží království a církev má být opakem směrnic a žebříčků tohoto světa. Ne úsilí dostat se výš a vyniknout nad druhého, ale ochota někdy sestoupit dolů do chudoby, slabosti, k chudým a k slabým. Protože takové je měřítko velikosti člověka v Božím království. Být velkým znamená být služebníkem. Ježíš si to může dovolit říct, protože přesně takový byl jeho život – ač roven Bohu, ponížil se a stal se člověkem, jedním z nás.

3) Do Božího království patří všichni, kteří si jsou vědomi své slabosti, přijímají Boha jako svého Otce a chtějí se stát jeho dětmi. Do nebeského království jsou zváni ti, kteří plní vůli Otce. Do Božího království patří všichni, kteří se opravdově modlí „Otče náš“. Být Božím dítětem totiž znamená být k druhým stejně milosrdný, laskavý a věrný jako je Bůh k nám.

Amen